

23 maja 2023 r.

Opinia Konfederacji Lewiatan w sprawie pakietu Electricity Market Design

Konfederacja Lewiatan pozytywnie ocenia działania Komisji Europejskiej polegające na podjęciu inicjatywy ustawodawczej i opublikowaniu w dniu 14 marca 2023 roku wniosku w celu udoskonalenia struktury unijnego rynku energii elektrycznej¹ (dalej: „EMD”).

Obecnie wewnętrzny rynek energii elektrycznej funkcjonuje prawidłowo, a dyskusja w ramach EMD koncentruje się na usprawnieniu funkcjonowania rynków terminowych, które mają zostać uzupełnione o instrumenty długoterminowe: Power Purchase Agreements (dalej: „PPA”) oraz dwukierunkowe kontrakty różnicowe zapewniające bezpieczeństwo i stabilność dostaw dla odbiorców końcowych, a także na dalszym wzmocnieniu pozycji konsumentów.

Poniżej przedstawiamy postulaty kluczowe w celu zoptymalizowania struktury rynku energii elektrycznej.

1. Limit cen energii elektrycznej

Wprowadzone przez państwa członkowskie mechanizmy limitujące ceny energii elektrycznej zostały dopuszczone na mocy Rozporządzenia Rady w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii² (dalej: „**Rozporządzenie 2022/1854**”). Obowiązanie Rozporządzenia 2022/1854 ma zakończyć się z dniem 30 czerwca 2023 roku, co jest kluczowe dla dalszego rozwoju branży odnawialnych źródeł energii. Mechanizmy interwencyjne co do zasady zaburzają funkcjonowanie rynku, a także podważają zaufanie inwestorów do państw członkowskich. Pozytywnie odbieramy fakt, że w EMD nie proponuje się przedłużenia istniejących mechanizmów interwencyjnych, a raczej chroni się efektywność rynku oraz buduje zaufanie inwestorów.

Uważamy, że osiągnięcie celu EMD – zoptymalizowanie struktury rynku energii elektrycznej – nie może odbyć się bez wycofania nierynkowych mechanizmów funkcjonujących obecnie w wielu państwach członkowskich Unii Europejskiej. Rozporządzenia 2022/1854 nie należy przedłużać poza horyzont 30 czerwca 2023 roku, a w konsekwencji krajowe mechanizmy służące stosowaniu Rozporządzenia 2022/1854 powinny zostać wycofane z tym dniem.

¹ Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenia (UE) 2019/943 i (UE) 2019/942 oraz dyrektywy (UE) 2018/2001 i (UE) 2019/944 w celu udoskonalenia struktury unijnego rynku energii elektrycznej, Strasburg, dnia 14.3.2023 r. COM(2023) 148 final 2023/0077 (COD).

² Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii (Dz. U. UE. L. z 2022 r. str. 261).

2. PPA – umowy zakupu energii elektrycznej

Pozytywnie oceniamy inicjatywę Komisji dotyczącą rozwoju rynku PPA dostrzegając korzyści zarówno dla wytwórców energii jak i odbiorców końcowych (w tym konsumentów).

Zwracamy uwagę, że Komisja zaproponowała pierwszeństwo dostępu do systemów wsparcia dla tych projektów, które przedstawiają PPA lub zobowiązanie do podpisania PPA. **Uważamy, że systemy wsparcia powinny umożliwiać udział inwestycji, które rezerwują część energii lub mocy do wykorzystania poza system wsparcia. Nie powinno to jednak mieć formy pierwszeństwa w przypadku PPA – wykorzystanie części energii lub mocy poza system wsparcia powinno mieć charakter fakultatywny i nie ograniczać się jedynie do PPA.** Celem systemów wsparcia jest finansowanie inwestycji, które nie mogą zostać sfinansowane w inny sposób. Faworyzowanie inwestycji z umowami PPA w systemach wsparcia jest nieefektywne w kontekście możliwości odblokowania nowych zdolności wytwórczych.

3. Dwukierunkowe kontrakty różnicowe

Wyrażamy zadowolenie w związku z ograniczeniem zastosowania dwukierunkowych kontraktów różnicowych jedynie do nowych inwestycji wymagających pomocy publicznej. Zastosowanie dwukierunkowych kontraktów różnicowych względem istniejących inwestycji oznaczałoby naruszenie praw nabytych inwestorów. Wyrażamy oczekiwanie, że w toku wdrażania prawa unijnego państwa członkowskie nie zdecydują się na zmianę zasad przyznawania wsparcia w ramach zawartych uprzednio umów, a jedynie wprowadzą odpowiednie zmiany funkcjonujących systemów wsparcia dla nowych inwestycji i kontraktów, które dopiero mają zostać zawarte. Wskazujemy, że przepisy unijne mogą bardziej szczegółowo określać parametry dwukierunkowych kontraktów różnicowych m.in. wskazując optymalny czas ich obowiązywania, minimalną moc źródeł wytwórczych i inne.

Widzimy także potrzebę rozszerzenia wsparcia na instalacje odnawialnych źródeł energii, które wytwarzają energię w oparciu o biomasę. Jest to zgodne zarówno z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu, jak i kierunkiem inicjatyw rozwijanych w ramach prac działającego przy Ministerstwie Klimatu i Środowiska Zespołu ds. Zwiększenia Udziału Zrównoważonej Biomasy w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym i Ciepłowniczym. Lista wspieranych technologii, którą zaproponowała Komisja Europejska w EMD ma charakter enumeratywny, a pominięcie biomasy stanowi argument przemawiający za wspieraniem biomasy nie tylko w oparciu o dwukierunkowe kontrakty różnicowe. Instalacje zasilane paliwami z biomasy, w odróżnieniu od innych źródeł OZE, mają stabilną, przewidywalną charakterystykę pracy i mogą efektywnie przyczyniać się do wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego Unii Europejskiej.

Dodatkowo, ważne jest zapewnienie spójnego stosowania prawa wspólnotowego także w zakresie rozwiązań wypracowanych wcześniej w ramach taksonomii. Rozporządzenie Komisji 2022/1214

z 9 marca 2022 r.³ określiło szczegółowe warunki, na jakich inwestycje w niskoemisyjne źródła gazowe są uznawane za zrównoważone pod względem środowiskowym. Na podstawie tej regulacji należy zapewnić w ramach EMD przede wszystkim odpowiednią ochronę dla rozpoczętych i realizowanych inwestycji w źródła gazowe, które spełniają kryteria taksonomii, w tym zachowanie prawa do korzystania ze środków wsparcia na niepogorszonych warunkach.

4. Przyłączenia do sieci elektroenergetycznych

Rozwój odnawialnych źródeł energii wiąże się z potrzebą dynamicznego rozwijania sieci elektroenergetycznych. Doceniamy propozycje Komisji w zakresie, w jakim promuje się wykorzystanie usług elastyczności, zwłaszcza zarządzania popytem oraz magazynowania energii elektrycznej w celu optymalizacji pracy istniejącej i przyszłej infrastruktury sieciowej. Jest to krok niezbędny w celu zwiększenia przepustowości sieci dla odnawialnych źródeł energii oraz dla możliwości przyłączania odbiorców. Zwracamy jednak uwagę, że EMD adresuje kolejną nie mniej ważną kwestię – dostęp inwestorów do informacji o wolnych mocach przyłączeniowych. **Propozycja EMD nakłada obowiązek publikowania przez operatorów sieci informacji dotyczących dostępnych mocy przyłączeniowych w ujęciu kwartalnym. Wyrażamy nadzieję, że powyższy obowiązek w stosunku do Operatorów Systemów Dystrybucyjnych zostanie uwzględniony w ramach zmiany Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej – tak, aby standard przekazywania informacji był spójny na poziomie unijnym.**

5. Obowiązki dotyczące sprzedawców energii

Jesteśmy zdania, że wszelkie próby interwencji w kształt i zawartość oferty sprzedawców do odbiorców końcowych (w tym konsumentów) mogą ograniczyć poziom konkurencji na rynku i tym samym ofertę dla odbiorców – zwłaszcza w sytuacji asymetryczności zobowiązań stron umowy. W obecnym kształcie przepisów i praktyki regulatorów w obszarze ochrony konsumentów już ma miejsce taka asymetryczność: sprzedawca nie jest w stanie przenieść na konsumenta swojego ryzyka związanego z zakupem energii na czas trwania umowy (dla umów zawartych na czas określony) w formie np. kar umownych za wcześniejsze rozwiązanie umowy. Brak symetryczności zobowiązań stron doprowadzi do braku atrakcyjnych ofert sprzedawców. Ponadto uważamy, że wszyscy sprzedawcy energii – niezależnie od rozmiaru i formy prowadzonej działalności (np. sprzedawcy z urzędu vs niezależne spółki obrotu) – powinni podlegać pod te same regulacje. Zamiast narzucać obowiązek oferowania przez sprzedawców umów ze stałymi cenami (podobnie do obowiązku oferowania umów z cenami dynamicznymi) – należy skoncentrować się

³ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/1214 z dnia 9 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie delegowane (UE) 2021/2139 w odniesieniu do działalności gospodarczej w niektórych sektorach energetycznych oraz rozporządzenie delegowane (UE) 2021/2178 w odniesieniu do publicznego ujawniania szczególnych informacji w odniesieniu do tych rodzajów działalności gospodarczej (Dz. U. UE. L. z 2022 r. Nr 188, str. 1).

na likwidacji barier umożliwiających / ułatwiających oferowanie innowacyjnych i różnorodnych rozwiązań, a nie na nadmiernej regulacji ofert rynkowych.

Zwracamy uwagę, że jednym ze źródeł zaburzeń występujących na rynku energii w 2022 roku był brak wystarczającej płynności rynku terminowego. Ten stan w niektórych krajach trwa do dziś, a w Polsce jeszcze się pogłębił po likwidacji tzw. obliga giełdowego. W tej sytuacji receptą na problem sprzedawców z zabezpieczeniem dostaw energii nie może być nakładanie na nich obowiązku zabezpieczenia sprzedaży poprzez zawieranie umów typu PPA – doprowadzi to bowiem jedynie do wzrostu ryzyka sprzedawców i tym samym do wzrostu cen sprzedaży energii lub ograniczenia przez nich ofertowania. Należy unikać nieefektywnych wymogów dotyczących zabezpieczenia pozycji rynkowej spółek obrotu i zachować odporność finansową sprzedawców energii poprzez połączenie wymogów dotyczących działalności (statycznych) z dynamiczną oceną narażenia na ryzyko (np. testy warunków skrajnych).

Niezależnie od wymienionych powyżej postulatów zwracamy uwagę na inne priorytety wynikające z EMD:

- Zatwierdzone zmiany/cechy struktury rynku powinny być wdrażane na szczeblu europejskim, przy ograniczonej swobodzie państw członkowskich w zakresie wprowadzania zmian i samodzielnego wprowadzania zmian.
- Mechanizmy rynku mocy należy uznać za długoterminową cechę rynków energii elektrycznej zmierzającą do wspierania różnych źródeł elastyczności, w tym zwłaszcza magazynów energii oraz technologii zarządzania stroną popytową.
- Sieci wymagają inwestycji, aby poradzić sobie z celami dekarbonizacji, a także opracowania nowych narzędzi oraz procedur. Należy zapewnić stabilność i przejrzystość regulacji sieciowych wzmacniających te inwestycje.
- Kluczowe znaczenie ma pełne wdrożenie na szczeblu krajowym uzgodnionych uprzednio regulacji unijnych, w tym: Pakietu Zimowego, REPowerEU.
- Niektóre elementy wniosku wymagają dalszej dyskusji i oceny technicznej i powinny zostać uwzględnione w prawodawstwie wtórnym ukierunkowanym konkretnie na te tematy (np. produkt do wygładzania szczytów, wirtualne centra rynku terminowego).
- Zgadzamy się ze stanowiskiem wyrażonym w EMD, że interwencje na rynku są jedynie możliwe w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa ogłoszonych przez KE i powinny być ograniczone jedynie do odbiorców wrażliwych. Zasadniczo wszelkie formy regulacji cen – zwłaszcza poniżej kosztów - powinny zostać uznane za niedopuszczalne.

KL/202/87/PG/2023